

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
16 квітня 2024 року № 7

Введено в дію 16 квітня 2024 року
Наказ ректора Хортицької
національної академії
від 16 квітня 2024 року № 90/од

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

для вступників зі спеціальними умовами вступу
на основі повної загальної середньої освіти

Запоріжжя
2024

Укладачі:

Руколянська Н.В., кандидат філологічних наук, доцент

Соловій Я.І., викладач української мови та літератури, учитель-методист вищої категорії

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки протокол від «27» березня 2024 року № 7

Затверджено на засіданні Вченої ради комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради від «16» квітня 2024 року № 7

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Програма вступного іспиту з української літератури.....	7
Критерії оцінювання знань вступників.....	10
Список рекомендованої літератури.....	14

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування з української літератури для НМТ складено з урахуванням цілей, вимог і змісту навчання української літератури в школі, які закладені в Державному стандарті освіти, чинній програмі для 11-річної школи та програмі ЗНО з української мови та літератури, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696.

Мета іспиту – оцінка рівня навчальних досягнень вступників з української літератури задля конкурсного відбору для навчання в академії.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Усна народна творчість», «Давня українська література», «Література кінця XVIII - початку XX ст.», «Література XX ст.», «Твори українських письменників-емігрантів», «Сучасний літературний процес (кінець XX - початок XXI ст.)». Кожен розділ програми з української літератури в тесті з української літератури представлено пропорційно.

Програма передбачає перевірку сформованості в абітурієнтів літературної компетентності як сукупності базових знань про систему української літератури, закономірності її функціонування та здатність оперувати цими знаннями. Твори української літератури сформовано за тематично-хронологічним принципом, відповідними знаковими темами, у хронологічній послідовності.

При доборі художніх текстів було враховано, що програма з української літератури за своїм змістовим наповненням є своєрідним шкільним каноном у єдиній системі загальноприйнятої літературно-критичної оцінки того чи того художнього твору, постаті митця, його внеску в національну й світову духовні скарбниці. Цей шкільний канон водночас є первісною ланкою літературного канону нинішнього часу, він визначає національний простір української культури загалом, закладаючи у свідомості молодій людині певні культурно-ціннісні орієнтири.

Програма має вигляд таблиці, яка складається з двох частин. У правій – вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступника, де акцентовано увагу на тому, що необхідно знати і вміти з конкретного розділу програмового матеріалу з української літератури. Наприклад, розділ «Література кінця XVIII - початку XX ст.», Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: знає про життя прозаїка, псевдонім і справжнє ім'я та прізвище письменника; історію написання роману; сюжет (1,4 частини); головні образи-персонажі, може пояснити його поведінку психологічними чинниками; визначає роль головних жіночих образів у творі, розкриває їх; вміє упізнавати літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками й репліками; сприймає цей твір як роман-застиглого. Ключові компетентності якраз і передбачають підготовку молоді до подібних складнощів сучасного світу, які потрібно вчитися гідно долати (і на негативних прикладах також).

Вступне випробування здійснюється протягом 4 астрономічних годин (240 хвилин) та проводиться у формі електронного тестування. Тестові завдання з української літератури є варіативними для абітурієнтів і подаватимуться у другому блоці разом із завданнями з історії України. Час виконання завдань з одного предмета складатиме 60 хвилин.

У ході вступного випробування абітурієнти мають дати відповідь на 30 тестових питань з української літератури, з-поміж яких:

- 25 завдань з вибором однієї правильної відповіді з п'яти варіантів;
- 5 завдань на встановлення відповідності (потрібно встановити по 4 «логічні пари»).

За виконання завдань блоку національного мультипредметного тесту з української літератури вступники зможуть отримати від 0 до 45 балів (по 1 тестовому балу буде нараховано за кожну правильну відповідь на завдання з вибором однієї правильної відповіді та по 1 тестовому балу за кожну правильно визначену «логічну пару» в завданнях на встановлення відповідності). Свій результат (тобто кількість набраних балів за правильно виконані завдання тесту з української літератури) учасники тестування

знатимуть після завершення роботи над НМТ. За таблицею переведення тестових балів результат буде переведено в рейтингову оцінку за шкалою 100–200 балів.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступника
----------------------	--------------------------------	---

<p>1. Усна народна творчість.</p>	<p>Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні», «Засвіт встали козаченьки».</p> <p>Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль».</p> <p>Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».</p>	<p>Вступник повинен (повинна) вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняти види й жанри усної народної творчості; різновиди календарно-обрядових пісень (щедрівки, колядки, веснянки, русальні, купальські і жнивварські пісні); суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні; думи, балади; - визначати провідні мотиви творів усної народної творчості, їхні художні особливості; - розрізняти літературні роди, види й жанри; - співвідносити літературний твір із відповідним літературним напрямом, стилем, течією; - визначати тему, ідею, проблематику літературних творів; - характеризувати літературних героїв, коментувати їхні вчинки; - визначати художні образи і їхню роль у літературному творі; - упізнавати літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками й репліками; - орієнтуватися в сюжетах літературних творів; - визначати сюжетні й позасюжетні елементи літературних творів, їхні композиційні особливості; - визначати провідні мотиви ліричних творів;
<p>2. Давня українська література</p>	<p>«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги). «Слово про похід Ігорів».</p> <p>Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права...», «Бджола та Шершень»</p>	

<p>3. Література кінця XVIII – початку XX ст.</p>	<p>Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка». Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон («У всякого своя доля..»)), «І мертвим, і живим, і ненарожденним... », «Заповіт». Пантелеймон Куліш. «Чорна рада». Іван Нечуй-Левицький; «Кайдашева сім'я». Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1,4 частини). Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля». Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являється мені у сні?...», «Мойсей».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аналізувати мову літературного твору; знаходити художні засоби й визначати їхню роль у літературних творах; - співвідносити фрагмент літературного твору з його назвою та автором; - співвідносити письменників з фрагментами їхніх творів, а також з висловами митців та літературних критиків про них та їхні твори; - знати псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань; - визначати місце і роль письменника в літературному процесі; - пояснювати поняття «розстріляне відродження», «київські неокласики», «празька школа поетів», «шістдесятництво», «дисидентство»; - орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної української літератури; <p>Вступник повинен (повинна) знати такі теоретико-літературні поняття:</p> <ul style="list-style-type: none"> - літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика; - лірика; її тематичні різновиди та жанри: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет;
---	--	--

<p>4. 4. Література XX ст.</p>	<p>Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo».</p> <p>Василь Стефаник «Камінний хрест».</p> <p>Ольга Кобилянська. «Valse melancholique».</p> <p>Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня».</p> <p>Микола Вороний. «Блакитна Панна».</p> <p>Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..».</p> <p>Павло Тичина. «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «О панно Інно...».</p> <p>Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...».</p> <p>Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».</p> <p>Володимир Сосюра. «Любіть Україну!»</p> <p>Валер'ян Підмогильний. «Місто».</p> <p>Юрій Яновський. «Майстер корабля».</p> <p>Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».</p> <p>Микола Куліш. «Мина Мазайло».</p> <p>Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».</p> <p>Олександр Довженко. «Зачарована Десна».</p> <p>Андрій Малишко. «Пісня про рушник».</p> <p>Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти - людина?», «Задивляюсь у твої зіниці...», «Лебеді материнства».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка; - драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія; - ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема; - літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, модернізм (експресіонізм, імпресіонізм, символізм, неокласицизм, неоромантизм); постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі; - ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ; - тема, ідея, мотив, проблематика художнього твору; конфлікт у драматичному творі; - композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи); - види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, трагестія; - художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет (постійний епітет), епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен, риторичне звертання, риторичне запитання, символ, тавтологія.
--	--	--

	<p>Василь Голобородько. «Наша мова».</p> <p>Олесь Гончар. «Модри Камень».</p> <p>Григір Тютюнник. «Три зозулі з поклоном». Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...».</p> <p>Іван Драч. «Балада про соняшник».</p> <p>Дмитро Павличко. «Два кольори».</p> <p>Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай».</p>	
5. Твори українських письменників-емігрантів	<p>Іван Багряний. «Тигролови».</p> <p>Євген Маланюк. «Уривок з поеми».</p>	
6. Сучасний літературний процес (кінець ХХ – початок ХХІ ст.).	<p>Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище.</p>	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Загальна кількість завдань тесту з української літератури – 30.

I. Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюються у **0** або **1** бал: **1** бал, якщо вказано правильну відповідь; **0** балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

II. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») оцінюються у **0, 1, 2, 3, 4** бали: **1** бал за кожну правильно встановлену відповідність («логічну пару»); **0** балів, якщо не вказано жодної правильної «логічної пари» або відповіді на завдання не надано.

Отже, за виконання завдань блоку НМТ з української літератури можна набрати **від 0 до 45 балів**. Для отримання **позитивного** результату тестування за **шкалою 100–200 балів** вступнику необхідно буде набрати **не менше 7 тестових балів**.

ТАБЛИЦЯ ПЕРЕВЕДЕННЯ ТЕСТОВИХ БАЛІВ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ національного мультипредметного тесту до шкали 100–200

Тестовий бал	Бал за шкалою 100–200
5	100
6	105
7	110
8	114
9	118
10	122

11	125
12	128
13	131
14	134
15	136
16	138
17	140
18	142
19	143
20	144
21	145
22	146
23	148
24	149
25	150
26	151
27	152

28	153
29	154
30	155
31	156
32	158
33	160
34	162
35	165
36	168
37	171
38	174
39	176
40	179
41	182
42	186
43	190
44	195

45	200
----	-----

Для успішного проходження тестів потрібно набрати не менше **100** балів. **Максимальна кількість балів, що може набрати учасник тестування, правильно виконавши всі завдання тесту з української літератури, – 200.**

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О. Українська мова та література : завдання в тестовій формі для підготовки до ЗНО : довідник, 1-ша частина. Київ : Грамота, 2019. 496 с.
2. Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література : довідник. Завдання в тестовій формі. I частина. Київ : Грамота, 2011. 552 с.
3. Авраменко О. М., Дмитренко Г. К. Українська література : підручник для 9 класу. Київ : Грамота, 2019. 304 с.
4. Авраменко О. Українська мова та література : завдання в тестовій формі. 2-га частина. Київ : Грамота, 2019. 144 с.
5. Авраменко О. М. Українська література : хрестоматія для підготовки до ЗНО. Київ : Грамота, 2020. 416 с.
6. Бернадська Н. І. Українська література ХХ століття : навчальний посібник для старшокласників та вступників до ВНЗ. 3-є вид., стереотип. вид. Київ : Знання-Прес, 2006. 271 с.
7. Клочек Г. Ліна Костенко : навчальний посібник-хрестоматія. Кіровоград : Степова Еллада, 1999. 320 с.
8. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
9. Наенко М. Художня література України: від міфів до модерної реальності. Київ : ВЦ «Просвіта», 2008. 1064 с.
10. Пахаренко В. І. Шкільне шевченкознавство : навчальний посібник. Черкаси : Брама-Україна, 2007. 256 с.
11. Слоньовська О. В. Конспекти уроків з української літератури. Нове прочитання творів. 9 клас. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2002. 512 с.
12. Українська література у портретах і довідках: Давня література – література ХІХ ст. : довідник / редкол.: С. П. Денисюк, В. Г. Дончик, П. П. Кононенко та ін. Київ : Либідь, 2000. 360 с.

ОНЛАЙН-РЕСУРСИ:

1. Тести ЗНО-ОНЛАЙН з української мови і літератури за минулі роки;
URL: <https://zno.osvita.ua/ukrainian/> ;
2. Завдання з української мови, згруповані за певними темами, які відповідають мовним темам, передбаченим програмою; URL: <https://zno.osvita.ua/ukrainian/tema.html>
3. ЗНО в картинках: українська література. *znoclub.com*.
URL: <https://znoclub.com/images/pdf/zno-v-kartynkah-literatura.pdf>.
4. Курси української літератури з 5 по 11 клас від Всеукраїнської школи онлайн та Міністерства освіти і науки. *Всеукраїнська школа онлайн*.
URL: https://lms.e-school.net.ua/courses?search_query=Українська+література.
5. Лайфхаки з української літератури. Підготовка до зно. *EdEra*.
URL: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:Osvitoria_and_EdEra+lifehacks+201/about.
6. Сервіс із підготовки до мультитесту. URL: <https://zno.osvita.ua/multitest/tema.html>.
7. Тренувальні тести зно з усіх предметів. *iznotest.info*.
URL: <https://www.iznotest.info/ukrayinska-mova-i-literatura/>.
8. Українська мова та література. Підготовка до ЗНО. *Prometheus*.
URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:ZNO+UKR101+2017_T1.
9. Український центр оцінювання якості освіти. ЗНО-2021: українська мова, українська мова і література (українська література), 2020. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KK0ec7GhN0Y> (дата звернення: 25.03.2024).